מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להשוות בין מעמד היהודים באירופה לבין מעמדם בארצות האסלאם לפני האמנציפציה
- להסביר כיצד הגיעה האמנציפציה לאלג׳יריה ומה קבע צו כרמיה
- להבחין בין שוויון משפטי לבין השתלבות תרבותית

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – שאלות בחירה מרובה

1. ג – מדינה קטנה בתוך מדינה
2. ג – יהודי צרפת וכל ישראל חברים
3. ב – אזרחות צרפתית מלאה ליהודי אלג׳יריה
4. ג – 1870
5. ב – בני חסות - הגנה תמורת מס
6. ב – אדולף כרמיה
7. ב – 1830

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. נכון – היהודים היו מוגבלים בבעלות על קרקע באירופה הנוצרית
2. לא נכון – אלג׳יריה לא הושפעה ישירות מהנאורות, השוויון הגיע דרך צרפת
3. נכון – הצו ניתן לכלל היהודים ב-1870 בבת אחת
4. לא נכון – נדרש ויתור על חלק מהסמכות העצמית, כגון בתי דין קהילתיים
5. נכון – הצו בוטל ב-1940 והוחזר ב-1943
6. נכון – זהו המעמד של ד׳ימים בארצות האסלאם

חלק ג׳ – השלימו את המילה החסרה

1. 1870
2. מדינה
3. ד׳ימים
4. 1830
5. אזרחות
6. וישי
7. 1789

חלק ד׳ – התאימו בין המושג להסבר

- 1 – ב (שוויון זכויות משפטי מלא ליהודים)
- 2 – ה (בני חסות - הגנה תמורת מס)
- 3 – ד (אזרחות צרפתית מלאה ליהודי אלג׳יריה)
- 4 – א (זרם רעיוני שהדגיש תבונה וזכויות שוות)
- 5 – ג (ארגון שהביא את בשורת השוויון לאלג׳יריה)

חלק ה׳ – סדרו לפי סדר כרונולוגי

1. המהפכה הצרפתית - תחילת האמנציפציה במערב אירופה
2. צרפת כובשת את אלג׳יריה
3. צו כרמיה מעניק אזרחות צרפתית ליהודי אלג׳יריה
4. שלטון וישי מבטל את הצו
5. הצו מוחזר לתוקף

חלק ו׳ – שאלות פתוחות

1. משותף: מעמד נחות ותלות בשלטון. שונה: באירופה הייתה אוטונומיה פנימית חזקה, בארצות האסלאם קיבלו הגנה תמורת מס.
2. היא לא התפתחה הדרגתית אלא הגיעה בבת אחת באמצעות הצו הצרפתי, ללא תהליך פנימי ארוך כמו באירופה.
3. היא פעלה להביא את רעיונות השוויון והשכלה צרפתית ליהודי אלג׳יריה והשפיעה על השלטון הצרפתי.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציון התאריך 1870 והעניין המרכזי - אזרחות מלאה
- טיעון הגיוני מכל צד, מבוסס על החומר
- הבחנה ברורה בין המושגים עם דוגמה

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקשר את הדיון לפתיחת 'קו על הרצפה' ולבדוק אם תלמידים שינו עמדה
- כדאי להדגיש שהוויתור היה בעיקר על סמכות בתי הדין ולא על כלל המסורת
- ניתן לחלק את חלקי האתגר (מסומנים skip_n) לקבוצות המתקדמות יותר

דף תרגול: שוויון או זהות? צו כרמיה

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נלמד איך יהודים קיבלו שוויון זכויות באירופה ובאלג׳יריה. נכיר את צו כרמיה משנת 1870.

📖 מילון קטן:

אמנציפציה	מתן שוויון זכויות משפטי מלא ליהודים כאזרחים
מדינה בתוך מדינה	כינוי לקהילה היהודית האוטונומית עם חוקים ומוסדות משלה
ד׳ימים / בני חסות	מעמד היהודים והנוצרים בארצות האסלאם - הגנה תמורת מס ומעמד נחות
נאורות	זרם רעיוני שהדגיש תבונה וזכויות שוות לכל אדם
צו כרמיה	צו מ-1870 שהעניק ליהודי אלג׳יריה אזרחות צרפתית מלאה
השתלבות	השתתפות מלאה בחיי החברה, לעיתים במחיר ויתור על מסורת

1 חלק א׳ – שאלות בחירה מרובה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איך קראו לקהילה היהודית באירופה?

א) כפר בתוך עיר ב) ממלכה רחוקה ג) מדינה קטנה בתוך מדינה ד) עיר מקלט

2. מי הביא שוויון לאלג׳יריה?

א) הסולטן העות׳מאני ב) סוחרים מאנגליה ג) יהודי צרפת וכל ישראל חברים ד) מיסיונרים נוצרים

3. מה נתן הצו?

א) פטור ממס ב) אזרחות צרפתית מלאה ליהודי אלג׳יריה ג) אישור לעלות לארץ ישראל

ד) זכות הצבעה בלבד

4. מתי ניתן הצו?

א) 1789 ב) 1830 ג) 1870 ד) 1940

5. מה היה מעמד היהודים בארצות האסלאם?

א) אזרחים שווי זכויות ב) בני חסות - הגנה תמורת מס ג) עבדים ד) שליטים

6. מי יזם את הצו?

א) נפוליאון ב) אדולף כרמיה ג) הרצל ד) וולטר

7. מתי כבשה צרפת את אלג׳יריה?

א) 1789 ב) 1830 ג) 1870 ד) 1943

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	באירופה של ימי הביניים היהודים לא יכלו בדרך כלל להחזיק באדמות.	☐	☐
2	רעיונות הנאורות השפיעו ישירות על החברה באלג׳יריה במאה ה-19.	☐	☐
3	צו כרמיה העניק אזרחות לכל יהודי אלג׳יריה בבת אחת.	☐	☐
4	האמנציפציה לא דרשה מהיהודים שום שינוי באורח חייהם.	☐	☐
5	שלטון וישי ביטל את צו כרמיה בשנת 1940.	☐	☐
6	בני חסות בארצות האסלאם שילמו מס תמורת הגנה וחופש דת.	☐	☐

3 חלק ג׳ – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. צו כרמיה ניתן בשנת _____ .

2. הקהילה היהודית באירופה כונתה 'מדינה קטנה בתוך _____'.

3. יהודי האסלאם נקראו בני חסות או _____ .

4. צרפת כבשה את אלג׳יריה בשנת _____ .

5. צו כרמיה העניק ליהודי אלג׳יריה _____ צרפתית מלאה.

6. שלטון _____ ביטל את הצו בשנת 1940.

7. המהפכה הצרפתית פרצה בשנת _____ .

4 חלק ד׳ – התאימו בין המושג להסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אמנציפציה	___	**א.** זרם רעיוני שהדגיש תבונה וזכויות שוות
2. ד׳ימים	___	**ב.** שוויון זכויות משפטי מלא ליהודים
3. צו כרמיה	___	**ג.** ארגון שהביא את בשורת השוויון לאלג׳יריה
4. נאורות	___	**ד.** אזרחות צרפתית מלאה ליהודי אלג׳יריה
5. כל ישראל חברים	___	**ה.** בני חסות - הגנה תמורת מס

5 חלק ה׳ – סדרו לפי סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	צרפת כובשת את אלג׳יריה
☐	צו כרמיה מעניק אזרחות צרפתית ליהודי אלג׳יריה
☐	שלטון וישי מבטל את הצו

☐	הצו מוחזר לתוקף
☐	המהפכה הצרפתית - תחילת האמנציפציה במערב אירופה

6 חלק ו' – שאלות פתוחות

ענו בקצרה.

1. ציינו מאפיין אחד משותף ומאפיין אחד שונה במעמד היהודים באירופה ובארצות האסלאם.

2. הסבירו מדוע האמנציפציה באלג׳יריה הייתה מהירה יחסית.

3. מה תרמה חברת כל ישראל חברים לתהליך השוויון באלג׳יריה?

כרטיס יציאה

מה היה צו כרמיה ומתי ניתן?

ציינו טיעון אחד בעד ואחד נגד השתלבות מלאה.

מה ההבדל בין שוויון משפטי להשתלבות תרבותית?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀